BRANKO ANDRIĆ

bogalj i brvnara

Pet godina sam izigravao bogalja pred starčevom kućom. Čekao sam isceljenje žuljeva na promrzlim prstima. Levo, gore, bilo je stenje. Starac mi je govorio da odem dole do jezera, da odem dole do jezera. Dole pri dnu strmih stepenica nalazio se balvan privezan za stub, govorio je starac. Znao sam da on samo tako misli. Predveče je običavao da peva, udarajući ogromnom štakom o zid brvnare, dok je to odjekivalo u kotlu dubodoline u kojoj smo živeli. Idi dole do jezera, govorio mi je starac.

Onda sam otkrio dolinu poluzaboravljenih. Naradžasti polenov prah belih rada golicao mi je nozdrve. Kao sveća neko neobično belo drvo, poluprovidno, polubestelesno, uspravljeno na sredini. To me je nateralo da prvi put ozbiljno razmislim o svemu. Da li je starac, nestajući svakoga jutra u besmislenom predelu, imao na umu ovo belo drvo. To stvarno i nije bilo drvo. Ono kao da se nije dalo dodirnuti. Kao da je njegov vrh bio zaronjen u jezero, ali se to nije dalo primećivati. A nisam imao nikakvu baklju, nikakvu zublju miline.

Gledali smo izlazak Sunca u svim duginim bojama, tako mi je starac govorio. U svim duginim bojama i svim nijansama, tako mi je starac govorio, a ja, u navici ludiranja koja me je obuzimala, zaboravljao sam da primetim narandžasto rađanje dana. Razumi me, govorio sam starcu. On mi je rekao da bih trebalo da odem dole do jezera. Dole, pri dnu strmih stepenica nalazio se balvan privezan za stub, govorio je starac. Prevariću starca jednoga dana, mislio sam ja. Prevariću ga tako da neće ni primetiti i tada će sve postati drugačije. A trebalo je da postane drugačije. Ovako se više nije moglo. Meni je već bilo dosta svega. Nisam samo želeo da se sve menja samo zato što je starac to želeo. Hteo sam da se sve promeni onako kako bih ja to želeo kada bih mogao nekako da smislim neki način za promenu koji bi se razlikovao od onoga načina na koji me je starac upućivao. Ušao sam u njegovu brvnaru i, u jednom uglu, svu uništenu od vlage, pronašao knjigu O DRUGOM BITKU SAMOUBICA. Da li sam sada nešto pronašao, pomislio sam u tom trenutku. Verovatno se ništa naročito nije dogodilo u meni. Čak nisam dobio ni drugu predstavu o starcu. Nisam imao nameru da se ubijem. Nisam želeo ni starca da ubijem. Nisam želeo nikoga da ubijem. Ne zbog kazne. Ovde me niko nikada ne bi kaznio. Na ovom, golim liticama opkoljenom mestu, gde se ni princa Eugena divizije nisu probile, mogao sam čuvati svoj položaj dugo vremena. I ribe u jezeru bi za to vreme toliko porasle da bih se mogao dosta dobro hraniti. Na kraju sam rešio da se preobučem u Starog Grka i odem dole do jezera. Dole pri dnu strmih stepenica nalazi se balvan privezan za stub, govorio je starac. I otišao sam dole i našao sve onako kako je starac rekao. Bila je to ipak stvarnost. Sada sam bio siguran bar u nešto. Vratio sam se gore i seo pred brvnaru. Sve je bilo istovetno kao i čitavih pet godina pre toga. Samo što sam sada znao da se dole pri dnu strmih stepenica nalazi balvan privezan za stub. Podgrevan tim saznanjem, izdržao sam sledeće dve godine.

Sedam godina sam izigravao bogalja pred starčevom kućom. Čekao sam isceljenje žuljeva na promrzlim nogama. Levo, gore, bilo je stenje. Starac mi je govorio da odem dole do jezera, da odem dole do jezera. Dole pri dnu strmih stepenica nalazi se balvan privezan za stub, govorio je starac. Sada sam znao da je to stvarno tako, tamo dole na jezeru. Bio sam pravo malo smrdljivo dubre. Idi dole do jezera, govorio mi je starac.

Onda su jednoga dana došli atletičari. Skakali su po stenju kao divojarci. Nisu me primetili.

Drugog jutra došao je autobus pun turista. Sedeli su i jeli kobasice i slaninu i mlad patlidžan, dok im je jedan pokazivao nešto prstom. Nisu me primetili.

Trećeg dana došla je žena u sportskim kolima. Četvoronoške je dopuzala do doline poluzaboravljenih, do, kao sveća neobičnog, belog drveta, poluprovidnog, polubestelesnog, uspravljenog na sredini. Masturbirala je čitavih pola sata, a zatim otpuzala natrag do kola, popela se u njih i otišla. Nije me primetila.

Sedmog dana su atletičari zatekli ženu u dolini poluzaboravljenih. Izređali su se svi do jednoga na njoj i otrčali dalje. Nisu me primetili.

Osmog dana sam ja prišao ženi. Valjali smo se po narandžastom polenovom prahu. Ona je govorila: mladićumladićumladićumladiću.

Sutradan je dovela svoju drugaricu.

Posle nekoliko dana došlo je još nekoliko žena, a dotrčali su i atletičari. Ja sam otišao dole do jezera. Dole, pri dnu strmih stepenica, nalazio se balvan privezan za stub. Onanisao sam. Tada sam čuo udarac štapom. Starac je ubio zmiju koja mi se sa leđa približavala. Ubio sam starca i bacio ga u jezero. Voda se zacrvenela od krvi. Srećom ribe su postale ljudožderi. Gurao sam atletičare, jednog po jednog, u jezero, iznenada prilazeći im s leđa. Ribe bi ih oglodale do kostiju pre nego što bi iko uspeo da primeti išta neobično.

Posle izvesnog vremena, žena je stavila na prag brvnare novorođeno dete i skočila u jezero. Dete je plakalo. Ribe su se međusobno istrebile. Ostao sam sam sa detetom. Bele rade u dolini poluzaboravljenih bile su izgažene. Više nije nicao ni jedan cvet. Obilazio sam svakodnevno okolinu onako kao što sam mislio da je to starac svakodnevno činio dok je bio živ. Lupao sam štapom po zidu brvnare i pevao. Dete je raslo. Onda je doletela jedna ptica i počela da cvrkuće. Pronašao sam ženina sportska kola, seo u njih i upalio motor. Otišao sam daleko i, kada sam došao do mora, setio sam se starčeva glasa. Govorio mi je da odem dole do jezera, da odem dole do jezera. Dole, pri dnu strmih stepenica, nalazi se balvan privezan za stub. Okrenuo sam kola i vratio se. Veliko dete je izigravalo bogalja pred starčevom kućom. E, pa lepo, mislio sam ja. Tu smo, dakle. Zgrabio sam dete u naručje, poneo ga niz strme stepenice prema jezeru. Odvezao sam balvan od stuba i popeo se na njega s detetom. Plivaj, sunce ti fašističko! Bacio sam ga u vodu. Eto, nisi bogalj rekao sam ja, umeš da plivaš. Dete nije odgovorilo, dete je bilo nemo. Tako sam saznao da su svi bili iskreni, sem mene; da sam ja varao sve njih i sebe samoga. Osetio sam neizmernu ljubav prema detetu, ono je bilo jedino preostalo, jedino mukotrpno preživelo čitavo ono gonjenje i umiranje kojim je ova dolina bila prožeta. Poneo sam ga gore do brvnare, prvi put osećajući izvesnu naklonost prema nekome ili nečemu. Primetio sam da dete ima oči kao jezera, ali nisam mogao znati da li se i u njima kupaju ribe ljudožderi. To je trebalo da doznam jednoga dana kao predskazanje koje me je nemilice guralo k propasti; znao sam da ću jednoga dana biti gurnut s leđa u jedno od ta dva jezera.

I onda su se opet pojavili atletičari. Trčali su i skakali s motkama, i jezero se opet napunilo ribama. Ove ribe su bile mlade i nisu bile ljudožderi. Osetio sam da me je onaj starac, u stvari, voleo. I da me je ona žena volela.

Tada su iz šume izmilili tenkovi i avioni su počeli da se obrušavaju. Izbacivali su bombe. Umesto atletičara, došli su vojnici. Tukli su se jedni s drugima. Nisam znao da li su to manevri ili pravi rat. Posle se sve utišalo. Seo sam u sportska kola i pošao u grad da kupim novine. Tamo su mi rekli da je auto zastarele marke i da bih trebalo da kupim novi. Kada sam se vratio, dete je bilo ubijeno, brvnara zapaljena, a jezero zagađeno. Jedan deo planine, dignut prethodno u vazduh, postepeno se rušio, dobujući po zemlji. Dok sam se okrenuo, neko je ukrao automobil. Milicajci su ga dizalicom prenosili na drugo mesto. Vozili ste sa upaljenim svetlom za maglu rekao je jedan. Pet hiljada na licu mesta ili kasnije, kod sudije, za prekršaje mnogo više. Gde vam je vozačka dozvola, rekao je drugi. Nemam, rekao sam ja.

Tada sam prvi put u životu osetio šta znači samoća. Nije bilo više starca, ni deteta, ni žene, ni atletičara, ni riba, ni cveća, ni brda, ni brvnare. Nisam mogao da pobegnem, ni da skočim, ni da ubijem.

Dole, pri dnu strmih stepenica, nalazi se balvan privezan za stub, govorio je starac.

Onda sam rešio da još pet godina izigravam bogalja i još dve ako bude trebalo.

Taj mora da ima alkohola u krvi, rekao je jedan milicajac. Treba mu dati da duva u mehur, rekao je drugi. Trebamudatidaduvau mehurtrebamudatidaduvaumehurtrebamudati daduvaumehurtrebamudatidaduvaumehurtre bamudatidaduvaumehurtrebamudatidaduvau mehur ...

Kraj.